

РЕЦЕНЗИЯ

на: дисертация за придобиване на ОНС **доктор**, в ПН 2.2 История и археология, в ДП *Археология, вкл. нумизматика и епиграфика* на катедра *История* при ПИФ на ЮЗУ, на редовния докторант Нина Хаджиева, озаглавена ***Монетна циркулация в Югозападна Тракия (по средните и горните течения на Струма и Места) през VI – IV в.пр.Хр.*** Благоевград, 2020, с научен ръководител проф. дн Иля Прокопов.

Рецензент: проф. дн **Калин Порожанов** – катедра *История* при ПИФ на ЮЗУ, въз основа на Заповед на Ректора на ЮЗУ проф. д-р Борислав Юруков за НЖ № 524/01.03.2021 г. и Протокол № 01/04.03.2021 г. от първото заседание на НЖ.

Кандидат: **Нина Хаджиева** – редовен докторант от катедра *История* при ПИФ на ЮЗУ.

Кратки биографични данни за кандидата. Нина Хаджиева завършва Гимназия по изобразително изкуство в гр. Гоце Делчев, Благоевградска област. Тя е бакалавър (2009) и магистър «Културолог» на НБУ (2014), както и магистър «Нумизмат.Експерт оценител на културно-исторически ценности» на ЮЗУ (2019). От 2016 г. е уредник-нумизмат – куратор на нумизматичната колекция в РИМ – Благевград. Редовен докторант в ДП *Археология, вкл. нумизматика и епиграфика* на катедра *История* при ПИФ на ЮЗУ (2017 – 2020). В минималните изисквания за ОНС **доктор от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ**, са посочени 80 т., а **тя постига 90.**

Характеристика на научната продукция. Съгласно чл. 27, ал, 2 на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ дисертацията се състои от: заглавна

страница; съдържание; увод; изложение; заключение – резюме на получените резултати; декларация за оригиналност; библиография.

ВЪВЕДЕНИЕ-то (9-52 с.) съдържа 3 параграфа: 1.*Избор на темата. Цели и етапи на изследването.* Тук много добре се излагат изборът на темата, целите, задачите, методиката, териториалният обхват, хронологията, структурата; 2.*Митографски сведения* за Тракия и за региона на Югозападна Тракия, специално, се използват като литературна основа, даваща представа за населението, неговите поминъци, вяра и култ в Древността; 3.*Историографски преглед* е похвално подробно и прецизно изготвен текст, съдържащ най-важните автори, изследвали региона и проблематиката. Направена е обективна оценка на пропуските и приносите в изследванията по темата.

ГЛАВА I: ЮГОЗАПАДНА ТРАКИЯ ОТ ДРЕВНОЕЛИНСКОТО РАЗСЕЛВАНЕ ДО Филип II Македонски (53-108 с.) I.1.*Въведение* разглежда известните от античните автори етноси от ЮЗ Тракия, за които обичайно се използва терминът *племе*. Нина Хаджиева аргументирано го заменя с термина *общност*; I.2. *Древноелинското разселване* се спира на основаването на полиси по крайбрежието на ЮЗ Тракия и о. Тасос, които, за да развиват своя полисен начин на живот са принудени да се съобразяват с интересите на местните тракийски общности; I.3.*Общностите, населяващи ЮЗ Тракия* са: -по *Поречието на Струма* като агриани, леи, дентелети, меди, синти, едони, одоманти, пиери...; -по *Поречието на Места* беси, сатри, дигери, дрои/дерони, едони, сапеи, одоманти, бизалти, орески; I.4. *Трако-елински отношения* се спира на взаимно преплитащите се интереси в Тракийския Югозапад на местните тракийски етноси (най-изявен – на едоните), на Одриското и Македонското царство, на о. Тасос и на полисите Атина и Спарта. Обект на тези интереси са златните и сребърни рудници в Пангей; I.5. *Аргеадите в ЮЗ Тракия* се спира на агресивното изселване на тракийски етноси и завладяване на

земите им от Македонското царство през V-IV в.пр.Хр Цялата глава е добра историческа основа за по-нататъшната работа.

ГЛАВА II: РУДОДОБИВ, ТЪРЖИЩА И ПЪТНА МРЕЖА (109-159 с.): II.1.*Въведение* разглежда ролята на географската среда за съществуването на едно общество, както и за развитието на държавни формации на траките в ЮЗ Тракия. **Такъв подход заслужава адмирации;** II.2. *Рудодобив...* разглежда не само мястото на Пангей (със златни и сребърни рудници), но и района на Горна и Средна Струма и Горна и Средна Места (Копривлен), който се оказва с множество експлоатирани рудни находища на злато, сребро и желязо. Авторката отчита, че рударството може да се извършва от високо организирано и стратифицирано общество не само за добива и обработката на металите, но и за тяхната търговия и за охрана на тези високодоходни места и пътищата. Видима специфика е, че тези дейности се извършват от местното население организирано **около значими регионални светилища – култово-обредни центрове**, край важни пътища, свързани и с тържищата, **а не около градове**. Този извод е **определен принос**; II.3. *Аграрни дейности*: Характеристиката на аграрните поминъци е точно представена, при това – с включването на най-новите виждания, което води до **нетрадиционни приноси** автори **изводи** относно социалната структура (царско-аристократичен управляващ елит, формално свободни селяни-общинници, които са в колективна зависимост, но и **свободни** – занаятчии, земевладелци...); II.4. *Емпориони и тържища*: чрез елинските емпориони и тракийските тържища се извършва стоково-паричният обмен. Нина Хаджиева открива, локализира, аргументира и **изброява 6 тържища в ЮЗ Тракия**, като освен известният т.нар. Пистирос **при с. Ветрен, Пазарджишко** (на р. Марица), тя локализира още 5 и то на основата на откритите археологически останки, монетни находки от Античността и нейните лични теренни обходи с беседи, анализ и оценка на място. Това са

обектите при: **гр. Кочериново** (обл. Кюстендил) – над левия бряг на Струма; **с. Бельово** (общ. Сандански) – на левия бряг на Струма; **с. Копривлен** (общ. Хаджидимово) – долината на р. Места; **с. Старо Дебрен** (общ. Гърмен) – изток/североизток от р. Места, над р. Върбица, в Западни Родопи; **„Шарени поляни“ с. Кочан** (общ. Сатовча) – в Западни Родопи. Тук, освен с кабинетната и с активната работа на терен, се наблюдава **значим принос на докторантката**; II.5. *Пътна мрежа* – въз основа на монетни находки и археологически останки се очертават трасета на движение на стоки и капитали в посоките север-юг, юг-север и изток-запад, запад-изток, свързващи долините на Средна Струма и Средна Места с Егея и Горнотракийската низина; II.6. *Изводи*: **„Натуралният обмен на храни съществува паралелно със стоково-паричната търговия. За аграрната икономика е характерно, стоките да са регионално ориентирани и да се предлагат на малките вътрешни пазари. Хилядите единични монетни находки на гореописаните обекти тип „тържища“ подкрепят това твърдение, още повече, че преимуществените сребърни монети са от малък номинал. Именно те обслужват ежедневните малки сделки”** (155 с.), **„Икономическият живот по поречието на Струма и Места включва и експлоатация на рудни и нерудни изкопаеми, металургия, производство на дървени въглища. В районите с рудни разработки съществува сложно изградена система от укрепления, пътеки, водещи до металообработващи центрове и ателиета за изработка на метални предмети. Рудодобивът е признак за политика от най-висок ранг, изискваща висока степен на организация.”** (156 с.). **Все приносни изводи.**

ГЛАВА III: МОНЕТОСЕЧЕНЕТО В ЮЗ ТРАКИЯ ПРЕЗ VI-IV в. пр. Хр. (155-256 с.): III.1. *Хронология, тегловен стандарт и иконография*. Наблюдават се три хронологически периода: **540-511 г. пр. Хр.**; **510-480 г. пр. Хр.**; след **480 г. пр. Хр.**, до средата на V в. пр. Хр. С голяма вещина и критичност се разглеждат тракийските монети в

съкровищата: от Таранто (ок. 500-490 г. пр. Хр.), Нилската Делта (ок. 490-485 г. пр. Хр.), Venha el Asl (ок. 490-485 г. пр. Хр.), така също и от Южна Анатолия (ок. 480-475 г. пр. Хр.), Гела (ок. 480 г. пр. Хр.) и Загазик (ок. 470 г. пр. Хр.), от Асиут (ок. 475 г. пр. Хр.), Египет и Ликия (ок. 465 г. пр. Хр.), като обективно се оценяват техните характеристики и функции, сходните иконографски белези и общи елементи, свързани с отделните общности/етноси в ЮЗ Тракия. **Те подсказват надетносно политико-икономическо държавно обединение. Безспорен принос в работата]**

III.2. Преглед на основните емитенти в ЮЗ Тракия през VI –IV в. пр.Хр.

Изброени са следните 13 издатели на ранни монети от ЮЗ Тракия: бисалти/Мосес; дерони; едони/Гета; Ейон; ихни; леи, зелеи, летаи/лети, гетаи/гети и дионисии; „Лете” и „Тасос”; мигдони и крестони; Неаполис; орески; Тасос; тинтени; Филип II. От тях – Ейон, Неаполис, Тасос и Филип II – не са тракийски. Останалите около 9 – са безспорно тракийски и показват тяхната доминация (**приносен извод**); III.3. **Изводи.** „Фактът.. че тракийски общности емитират дребнономинални монети, предназначени за... локалните пазари, а някои от тях в огромно количество, показва мащаба на добре развита местна икономика. Паралелно с това едрите номинали са международно признати и особено изгодни за износ. Процесът на монетизиране на икономиката е очевиден” (258 с.) (**приносен извод**) ; „Големият брой колективни монетни находки и изобилието от единични находки отразява интензивна монетна циркулация в Югозападна Тракия от V и IV в. пр.Хр. и предполага предимството на паричните транзакции пред плащанията в натура. Полисите по крайбрежието със сигурност са основен партньор и врата за тракийската външна търговия, но импулсът се заражда там, където е ценният първичен ресурс – среброто”.(**приносен извод**). (264 с.).

ГЛАВА IV: ИНВЕНТАР НА КОЛЕКТИВНИ МОНЕТНИ НАХОДКИ (ХОМОГЕННИ И СМЕСЕНИ) от области Благоевград,

Кюстендил, София и Перник... (257-389 с.): IV.I. **Област Благоевград** – 75 колективни находки; IV.II. **Област Кюстендил** – 50 колективни находки; IV.III. **Област София** – 16 колективни находки; IV.IV. **Област Перник** – 6 колективни находки; IV.V. **Изводи:** Колективни находки, съдържащи монети, сечени преди 359 г. пр. Хр. и без изключение съставени изцяло от сребърни монети, като брой разпределени по области са: 63 колективни находки от Благоевградска област, 3 от Кюстендилска област, 5 от Софийска област и 1 от област Перник. **Плътността на монетните съкровища е в региона на гр. Гоце Делчев и западните склонове на Родоп (392 с.);** „Едно от най-ранните и най-изобилно монетосечене в Югозападна Тракия е отдавано без особено основание на о. Тасос. По-коректно би изглеждало предположението, че монетите принадлежат на тракийска общност от района на Тасоската переа, вероятно по долното и най-вече по средното течение на река Нестос (Места). Сребърното монетосечене е разглеждано като илюстрация на макро-политическите и икономически процеси, докато бронзовото е асоциирано с локалните икономически особености, провокирано от **нуждите на вътрешния пазар... (397 с.)**. В долината на Средна Струма до Кресненското дефиле се наблюдава сравнително слаба наситеност на монети, особено през ранния период. Уплътняване се вижда по Средна и Горна Струма. Най-голямата плътност се наблюдава по долината на Средна Места. Много логична изглежда хипотезата за **избягване на трасето през Кресненското дефиле и използването на няколко Пирински прохода, но най-вече „Предела“, свързващ долините на двете реки (399-400 с.); Все приносни изводи.**

ЗАКЛЮЧЕНИЕ (401-427 с.): Обобщени данните налагат следните изводи: В Югозападна Тракия (на територията на съвременна Р. България) са регистрирани общо 66 бр. хомогенни и смесени колективни монетни находки, съдържащи монети тип „Тасос (I)“, които съставляват **91%**

спрямо останалите монети – едва **9%** от анализираната монетна маса. Обособената икономическа зона – обслужвана от монети тип „Тасос (I)“, се разширява и в края на V и нач. на IV в. пр. Хр. достига до южните склонове на Средна гора... зоната с находищата на метали в Златица и Пирдоп. Районът... достига до Горна Струма и Софийското поле (412-13 с.). **Съществуването на силен тракийски династически дом или съюз от няколко общности в Югозападна Тракия е засвидетелстван за времето от края на VI до последната четвърт на V в. пр. Хр... (418-19 с.)... Югозападна Тракия е мястото, където са реализирани едни от най-забележителните монетосечения в древния свят. Още от VI в. пр. Хр. основните пари в монетната циркулация са тракийските сребърни монети, покриващи всички номинали. Те обслужват пазара чак до времето на македонската доминация в Тракия (419 с.)... според автора на настоящата работа о. Тасос не е издателят им... Досега при разкопките на Тасос не е намерена нито една от тези монети в пластовете, датирани от VI и V в. пр. Хр.; ... Сериозен довод срещу атрибутирането на монетите „Силен и нимфа“ на о. Тасос е изследване, направено на база на състава на метала и изотопите на оловото в среброто... Резултатите от асиутските монети са показали данни за произход на среброто от територии на север от Пангей – Родопите и Пирин... В хронологически порядък на отсичане „тасоският“ тип монети се датират в периода 525-340 г. пр. Хр. (424 с.). Така, предложената хипотеза **относно атрибутирането на монетосеченето, наречено тип „Тасос“, на тракийска общност до голяма степен се потвърждава.****

Това са **все нови нетрадиционни и приносни изводи**, достигнати въз основа на отлично познаване на нумизматичния материал, поставен от отлично работещ с изворите историк, в професионално видяна историческа среда и интерпретация, с добавката за старателно усвояване и анализиране на информацията от терена.

БИБЛИОГРАФИЯТА е богата и изчерпателна. Тя се простира върху 60 стр. и обхваща 363 заглавия на кирилица и почти толкова 353 – на латиница, общо 716.

ПРИЛОЖЕНИЯ-та са 9 **Таблицы** (с диаграми) на монетни находки, включени в Каталога; **Опис** на монетни находки по областите Благоевград, Кюстендил, София, Перник, представени таблично, свързано с тяхното трезориране и съдържание; 12 **Картни схеми**, чудесно допълващи изводите от текста на дисертацията; 2 **Изображения на епиграфски надписи**. Всичко това добре онагледява написаното в текста.

КАТАЛОГ-ът е направен представително и строго нумизматично.

Авторефератът отговаря на изискванията, **потвърждавам изброените в него приноси**; публикациите по темата на дисертацията са достатъчни на брой – 5, от които 1 е под печат.

В дисертацията **няма плагиатство**.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ: Всичко казано по-горе и посочените от мен безспорни важни научни приноси ми дават основание да дам **положителна оценка** за присъждането на ОНС доктор, в ПН 2.2 История и археология, по научната специалност *Археология, вкл. нумизматика и епиграфика*, на **Нина Хаджиева** за нейната дисертация *Монетна циркулация в Югозападна Тракия (по средните и горните течения на Струма и Места) през VI – IV. в.пр.Хр.* Благоевград, 2020.

12.04.2021 г.

Рецензент:

проф. дн Калин Порожанов

REVIEW

of: dissertation for obtaining the **educational and scientific degree PhD**, in professional field 2.2 History and Archeology, in doctoral program *Archeology, incl. Numismatics and Epigraphy* of the Department of History at the Faculty of Law and History (FLH) of South-West University (SWU), of the full-time doctoral student Nina Hadzhieva, entitled *Coin Circulation in Southwestern Thrace (along the middle and upper reaches of the Struma and Mesta) in 6th – 4th century BC*. Blagoevgrad, 2020, with research supervisor Prof. DSc Ilya Prokopov.

Reviewer: Prof. DSc Kalin Porozhanov – Department of History at FLH of SWU, on the basis of Order of the Rector of SWU Prof. PhD Borislav Yurukov for Scientific Jury (ScJ) № 524/01.03.2021 and Protocol № 01/04.03.2021 from the first meeting of the ScJ.

Candidate: Nina Hadzhieva – full-time doctoral student from the Department of History at FLH of SWU.

Brief biographical data about the candidate. Nina Hadzhieva graduated from the High School of Fine Arts in the town of Gotse Delchev, Blagoevgrad region. She has a bachelor's degree (2009) and a master's degree in *Cultural Studies* from NBU (2014), as well as a Master's degree in *Numismatist. Expert Assessor of Cultural and Historical Values* at SWU (2019). Since 2016 he has been a curator of the numismatic collection in RIM – Blagevgrad. Full-time doctoral student at the Doctoral Program of *Archeology, incl. numismatics and epigraphy* of the Department of History at the FLH of SWU (2017 - 2020).

In the minimum national requirements for PhD from the Regulations for implementation of *Law for development of the academic staff in the Republic of*

Bulgaria (LDASRB, Bulg. abbreviation ZRASRB), 80 points are required, and it reaches 90.

Characteristics of scientific production. According to Art. 27 (2) of the Regulations for application of LDASRB/ZRASRB the dissertation consists of a title page; content; introduction; exposition; conclusion – summary of the obtained results; declaration of originality; bibliography.

INTRODUCTION (9-52 p.) contains 3 paragraphs: 1. *Choice of topic. Objectives and stages of the research.* Here the choice of the topic, the goals, the tasks, the methodology, the territorial scope, the chronology, the structure are very well presented; 2. *Mythographic information* about Thrace and the region of Southwestern Thrace, in particular, is used as a literary basis, giving an idea of the population, its livelihood, faith and cult in antiquity; 3. *Historiographical review* is a commendably detailed and precisely prepared text, containing the most important authors who have studied the region and the issues. An objective assessment has been made of the gaps and contributions of research on the topic.

CHAPTER ONE: SOUTHWEST THRACIA FROM THE ANCIENT HELLO MIGRATION TO Philip II of Macedon (pp. 53-108) contains 5 paragraphs: I.1. *Introduction* deals with the ethnic groups known from the ancient authors from SW Thrace, for which the term *tribe* is mainly used. Nina Hadzhieva arguably replaces it with the term *community*; I.2. *The ancient Hellenic settlement* stopped at the establishment of *poleis* along the coast of SW Thrace and the island Thassos, who, in order to develop their *polis* way of life, are forced to take into account the interests of the local Thracian communities; I.3. *The communities inhabiting SW Thrace* are: - *Along the Struma River* such as Agriani, Lei, Denteleti, Medi, Sinti, Edoni, Odomanti, Pierre ...; - *Along the Mesta River* Bessi, Satri, Diggers, Droi / Deroni, Edoni, Sapei, Odomanti, Bizalti, Oreski; I.4. *Thracian-Hellenic relations* focused on the intertwining interests in the Thracian Southwest of the local Thracian ethnic groups (the most prominent of which was that of the Edonians), the mighty Odrysian kingdom,

the Macedonian kingdom, the island of Thassos and the *poleis* states of Athens and Sparta. The object of these interests are the gold and silver mines in Pangea; I.5. *The Argeads in SW Thrace* focused on the aggressive emigration of Thracian ethnic groups and the conquest of their lands by the Macedonian Kingdom in the 5th-4th C BC. The whole chapter is a good historical basis for further work.

CHAPTER TWO: MINING, MARKETS AND ROAD NETWORK (109-159 p.) Is presented with 5 paragraphs: II.1. *Introduction* considers the role of the geographical environment for the development of a society, as well as for the registration of state formations of the Thracians in SW Thrace. **Such a historical approach deserves admiration;** II.2. *Mining* ... not only the place of Pangea (with gold and silver mines) is considered, but also the area of Upper and Middle Struma and Upper and Middle Mesta (Koprivlen), which turns out to have many exploited ore deposits of gold, silver and iron. The author realizes that mining can be carried out by a highly organized and stratified society not only for the extraction and processing of metals, but also for their trade and for the protection of these highly profitable places and roads. The visible specificity is that these activities are carried out by the local population organized **around important regional sanctuaries - cult and ritual centers**, along important roads connected with the markets, **and not around cities**. This conclusion is a **definite contribution;** II.3. *Agrarian activities*: The characteristics of agrarian livelihoods are accurately presented, with the inclusion of the latest views, which leads to **non-traditional author's conclusions** about the social structure (royal-aristocratic ruling elite, formally free peasants-municipalities who are in collective dependence, **but also free - craftsmen, landowners** ...); II.4. *Emporions and marketplaces* is important because through the Hellenic emporions and Thracian markets the commodity-money exchange takes place. Nina Hadzhieva finds, locates, **argues and lists 6 of them in SW Thrace**, as besides the famous so-called Pistiros near the **village of Vetren**, Pazardzhik region (on the Maritsa River), she located 5 more on the basis of the discovered

archeological remains, coin finds from Antiquity and her personal field trips with talks, analysis and site assessment. These are the sites near: the **town of Kocherinovo** (Kyustendil region) - above the left bank of the Struma; **Belyovo village** (Sandanski municipality) - on the left bank of the Struma; **Koprivlen village** (Hadjidimovo municipality) - the valley of the Mesta river; **Staro Debren village** (Garmen municipality) - east / northeast of Mesta river; over the Varbitsa River, in the Western Rhodopes; **"Shareni polyani/Colorful meadows" Kochan village** (Satovcha municipality) - in the Western Rhodopes. Here, in addition to the office, **with the active work in the field, there is a significant contribution** of the doctoral student; II.5. *Road network* - based on coin finds and archeological remains, routes of movement of goods and capital in the directions north-south, south-north and east-west, west-east, connecting the valleys of Middle Struma and Middle Mesta with the Aegean and the Upper Thracian lowland; II.6. *Conclusions*: **"The natural exchange of food coexists with commodity-money trade.** It is typical for the agrarian economy that the goods are regionally oriented and are offered on the small domestic markets. The thousands of single coin finds (especially from the early period 6th-5th century BC) of the above-described sites "marketplaces" support this statement, moreover, that the predominant amounts of silver coins are of small denomination. It is they who serve the daily small deals "(155 p.),“ The economic life along the Struma and Mesta rivers also includes the exploitation of ore and non-ore minerals, metallurgy, and coal production. In the areas with ore developments there is a complex system of fortifications, paths leading to metalworking centers and workshops for the manufacture of metal objects. **Mining is a sign of a high-ranking policy that requires a high degree of organization.** ” (156 p.). **All profitable conclusions.**

CHAPTER THREE: COINING IN SOUTH THRACIA IN VI-IV CENTURIES (155-256 p.): III.1. *Chronology, weight standard and iconography.* There are three chronological periods: 540-511 BC; 510-480 BC; after 480 BC

until the middle of the 5th century BC. Thracian coins from treasures such as those from Taranto (c. 500-490 BC), the Nile Delta (c. 490-485 BC), Benha el Asl are examined with great skill and criticism. (ca. 490-485 BC), as well as those in southern Anatolia (ca. 480-475 BC), Gela (ca. 480 BC) and Zagazik (ca. 470 BC), from Asiut (ca. 475 BC), Egypt and Lycia (ca. 465 BC), objectively assessing their characteristics and functions, similar iconographic features and common elements related to the individual communities / ethnic groups in SW Thrace. **They suggest a reliable political and economic state unification. Undoubted contribution to the work.;** III.2. *Overview of the main issuers in SW Thrace in the 6th-4th century BC.* The following 13 issuers of early coins from SW Thrace are listed: Bisalti / Moses; Derons; Edoni / Geta; Eion; Ihni; Leei, Zelei, Letai / Leti, Getai / Geti and Dionysia; "Lete" and "Thassos"; Mygdones and Crestones; Neapolis; Oreski; Thassos; Tinteni; Philip II. Of these – Eion, Neapolis, Thassos and Philip II – are not Thracian. The remaining 9 – are undoubtedly Thracian and show their dominance. **It is easy to see a profitable conclusion!;** III.3. *Conclusions.* - "The fact ... that **Thracian communities issue small denomination coins intended for transactions on local markets, and some of them in huge quantities, shows the scale of a well-developed local economy. At the same time, large denominations are internationally recognized and especially profitable for export.** The process of monetizing the economy is obvious "(258 p.). **Offering conclusion .;** "The large number of collective coin finds and the abundance of single finds reflect the intensive coin circulation in Southwestern Thrace from the beginning. in the 5th and 4th centuries BC and implies the advantage of monetary transactions over payments in kind. The *poleis* along the coast is certainly a major partner and gateway for Thracian foreign trade, **but the impulse is born where the valuable primary resource is silver.** "(Contribution). (264 p.).

CHAPTER FOUR: INVENTORY OF COLLECTIVE COIN FINDINGS (HOMOGENEOUS AND MIXED) from Blagoevgrad, Kyustendil, Sofia and

Pernik districts, according to the time of their vaulting (257-389 p.): IV.I. Blagoevgrad District - 75 collective finds; IV.II. Kyustendil District - 50 collective finds; IV.III. Sofia District - 16 collective finds; IV.IV. Pernik District - 6 collective finds; IV.V. Conclusions: Collective finds containing coins minted before 359 BC and without exception composed entirely of silver coins, as the number distributed by districts are: 63 collective finds from Blagoevgrad district, 3 from Kyustendil district, 5 from Sofia district and 1 from Pernik district. **The density of the coin treasures is in the region of the town of Gotse Delchev and the western slopes of the Rhodopes** (392 p.); "One of the earliest and most abundant coinage in southwestern Thrace was given without much reason to Fr. Thassos. It would seem more correct to assume that **the coins belong to a Thracian community from the region of the Thassos Peraia**, probably along the lower and mostly along the middle reaches of the Nestos River (Mesta). **Silver coinage is considered as an illustration of macro-political and economic processes, while bronze is associated with local economic features, provoked by the needs of the domestic market ...** (397 p.).

In the valley of Middle Struma near the Kresna Gorge there is a relatively low saturation of coins, especially in the early period. Compaction can be seen along the Middle and Upper Struma. The highest density is observed in the valley of Sredna Mesta. **The hypothesis of avoiding the route through the Kresna Pass and the use of several Pirin Passes seems very logical, but mostly "Predela", connecting the valleys of the two rivers** (399-400 s.). **All profitable conclusions.**

CONCLUSION (401-427 p.): An answer is given to the set goals, objectives and the obtained results. Summarized data require the following conclusions: In Southwestern Thrace (on the territory of modern Bulgaria) are registered a total of 66. homogeneous and mixed collective coin finds containing 'Thassos (I)' coins, which make up 91% of the other coins, representing only 9%

of the analyzed coin mass. The separate economic zone - served by Thassos (I) coins, expands at the end of 5th and the beginning. in the 4th century BC reaches the southern slopes of Sredna Gora ... The distribution covers the area from the island of Thassos to Sredna Gora ... - the area with metal deposits in Zlatitsa and Pirdop. The area, for which there is sufficient information, reaches Upper Struma and the Sofia plain (412-13 p.). **The existence of a strong Thracian dynastic home or union of several communities in southwestern Thrace is attested to from the end of the 6th to the last quarter of the 5th century BC...** (418-19 p.). **Southwestern Thrace is the place where some of the most remarkable coinage in the ancient world were realized.** As early as the 6th century BC. the main coins in the coin circulation are the Thracian silver coins covering all denominations. They served the market until the time of Macedonian domination in Thrace (419 pp.).

...according to the author of this paper Thassos is not their publisher... So far, during the excavations of the city of Thassos, none of these coins have been found in the strata dating from the 6th and 5th centuries BC;... Serious argument against the attribution of the coins "Silen and Nymph" of Thassos is a study based on the composition of the metal and the isotopes of lead in silver...**The results of the Assyrian coins have shown data on the origin of silver from territories north of Pangea - the Rhodopes and Pirin** ... In chronological order of minting, the "Thassos" type of coins dates from the period 525-340 BC (424 pp.). ... The proposed hypothesis about the attribution of coinage, called the Thassos type, to a Thracian community is largely confirmed.

These are all new non-traditional and contribution conclusions, reached on the basis of excellent knowledge of the numismatic material, placed by an excellent historian, in a professionally viewed historical environment and interpretation, with the addition of careful assimilation and analysis of information from the field.

THE BIBLIOGRAPHY is rich and comprehensive. It covers 60 pages and covers 363 titles in Cyrillic and almost as many as 353 in Latin, a total of 716.

APPENDICES are presented by 9 Tables (with diagrams) of coin finds included in the Catalog; Inventory of coin finds in the districts of Blagoevgrad, Kyustendil, Sofia, Pernik, presented in tables, related to their vaulting and content; 12 Map schemes, perfectly complementing the conclusions from the text of the dissertation; 2 Images of epigraphic inscriptions. All this illustrates well what is written in the text.

The CATALOG is made representatively and strictly numismatically.

The Abstract (*Avtoreferat* in Bulg.) meets the requirements, **I confirm the contributions listed in it**; the publications on the topic of the dissertation are sufficient in number – 5, of which 1 is in print.

There is **no plagiarism** in the dissertation.

CONCLUSION: All the above and the indisputable important scientific contributions mentioned by me give me a reason **to give a positive assessment for obtaining the educational and scientific degree of PhD**, in professional field 2.2 History and Archeology, in the scientific specialty *Archeology, incl. numismatics and epigraphy*, by **Nina Hadzhieva** for her dissertation *Coin Circulation in Southwestern Thrace (along the middle and upper reaches of the Struma and Mesta) in 6th – 4th centuries BC*. Blagoevgrad, 2020.

12.04.2021

Prof. DSc Kalin Porozhanov